

Vuorentaustan päiväkodin suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

25.9.2023

Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Tavoitteena, että lapset oppivat työskentelemään yhdessä ja he saavat tilaisuuden harjoitella neuvottelemista, sovittelmista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

Yhteisöjen rakenteiden ja käytäntöjen tulee edistää hyvinvointia ja turvallisuutta

Perusopetuslaki ja perusopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttävät, että kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi laaditaan yksikkökohtainen suunnitelma.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki edellyttävät, että kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti.

Esi- ja perusopetus

Arvoperusta Opetussuunnitelmien perusteissa lähtökohtana on lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus, elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Jokainen lapsi ja nuori on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Opetuksen ja kasvatuksen tulee tukea lasta ja nuorta kasvamaan ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Sivistyksen kuuluu taito käsitellä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja rohkeasti. Arvoperusta tulee näkyä eri yksiköiden toimintakulttuurissa.

Muutokset, jotka tulivat 1.8.22 voimaan, ovat lyhyesti (OPH)

- Lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen edun ensisijaisuus on jatkossa huomioitava esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä.
- Lasten ohjaaminen yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa. Lisätty myös tarkennus aikuisen läsnäolosta ja ohjauksesta turvallisuuden varmistamiseksi.
- Opettajan, päiväkodin johtajan ja rehtorin ilmoitusvelvollisuus. Heillä on jatkossa velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilystä kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä lasta

Vuorentaustan päiväkodin suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.
Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan
Kiusaamisen muodot: verbaalinen, fyysinen ja psyykkinen. Miten nämä näkyvät arjessa.

Henkilöstön yhteinen näkemys kiusaamisesta:

Lasten välistä kiusaamista tapahtuu jokaisessa varhaiskasvatustyksikössä ja siihen on jokaisella varhaiskasvatuksen henkilöstöllä aina velvollisuus puuttua monimuotoisilla toimenpiteillä.

Minkäänlaista tai minkäänasteista kiusaamista ei hyväksytä. Myös pienimuotoisiin tilanteisiin puututaan.

Ennaltaehkäisy on avainasemassa kiusaamisen kitkemisessä.

Kiusaamiseen puututaan välittömästi, jotta kiusaamistilanne saadaan heti poikki. Asia käsitellään ja sovitellaan lasten kanssa.

Aikuisten tulee olla sensitiivisiä näkemään ja tunnistamaan kiusaaminen silloinkin, kun se on esim. pienimuotoista aikuisen selän takana tapahtuvaa syrjintää, tai hiljaista ns. nokittelua.

2. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän käsitteiden käsittely henkilöstön, esioppilaiden ja varhaiskasvatuksen lasten kanssa.

Mitä tarkoittaa lapsen edun ensisijaisuus?

Miten lapsia ohjataan ottamaan vastuuta ryhmän "hyvästä hengestä"?

Miten huoltajalle ilmoitetaan kiusaamis-, ym. tilanteesta?

Varhaiskasvatuksessa lapsen edun tulee näkyä. Kaikki pienimmätkin päätökset, joita teemme, tulee pohjautua lasten oikeuksiin.

Kaikkien lasten kanssa käydään läpi tunnetyöskentelyä ikätason mukaisesti.

Arjessa sanoitetaan tunteita ja sosiaalisia tilanteita, näytetään esimerkkiä ja annetaan positiivista palautetta onnistuneissa vuorovaikutustilanteissa.

Kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä puhuttaessa käytetään apuna kuvia, leikkejä, videota, satukirjoja, tunnekortteja sekä muita pedagogisia välineitä asian käsittelyssä.

Lapsiryhmä mieltii yhteiset pelisäännöt ja oppii ymmärtämään sujuvan vuorovaikutuksen merkityksen.

Lapsen ystävällinen ja muita kunnioittava puhe ja käytös saa aktiivisesti ryhmän aikuisilta huomiota ja kehuja, jolloin sillä ylläpidetään ryhmän arvostavaa ilmapiiriä.

Huoltajien kanssa tilanteista keskustellaan hakutilanteissa tai puhelimitse tapauskohtaisesti.

3. Yleistä kiusaamisen ehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.
Kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen laadukasta pedagogiikkaa. Kiusaaminen ehkäisy perustuu henkilöstön omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön.

Kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä, toimintaohjeet kiusaamistilanteiden puuttumiseen, tukitoimet ja toimenpiteet teon tekijän, että sen kohteena olevan osalta.

Välitön puuttuminen tilanteeseen: Tilanteen läpikäynti, sovittelu ja keskustelu asianomaisten kanssa.

Eskareiden osalta kiusaamistilanteista kirjataan tapahtumakuvaus ja siihen pyydetään asianosaisten lasten huoltajien allekirjoitukset.

Selkeät säännöt, joita kaikki varhaiskasvattajat noudattavat.

Säännöt kuvina seinälle/avainnauhaan keskustelun tueksi.

Ennakoitu arki, pienryhmät.

Aikuisen fyysisesti lähellä oleva tuki ja ohjaus.

Aikuisen rauhallinen olemus, jämäkkä ja johdonmukainen puuttuminen kiusaamiseen välittömästi. Sensitiivinen kuuleminen, leikkeihin heittäytyminen ja lämmin kohtaaminen auttavat luomaan lapsen luottamuksen, joka jo itsessään ennaltaehkäisee tilanteita.

Apuna kuvat, tunnetyöskentely, liikennevalot, tunneleikit, nukketeatteri, kuvataide, musiikki ym. monipuoliset pedagogiset välineet.

Pedagogisesta kirjastosta löytyy monipuolisesti tunnetyöskentelymateriaaleja ja tunnekortteja sekä

Askeleittain materiaali

Ylönestistä: Arjen tuki -lomake, yleisen tuen vinkkejä -asiakirja, kasvattajatiimin toiminnan arviointi -lomake

Tiivis yhteistyö tiimin, VEO:n, neuvolan, neuvolapsykologin, terapeuttien ja perhekeskuksen kanssa.

Eskareiden osalta yhteistyössä ovat mukana koulupsykologi ja -kuraattori.

VEO käy talossamme joka toinen viikko ja hyödynnämme hänen pedagogista tukeaan.

Jokainen varhaiskasvattaja peilaa omia työtapojaan ja miettii millä voi ennaltaehkäistä kiusaamista ja epätasa-arvoa ja miten vahvistaa ryhmän rauhallisuutta, kiireettömyyttä, avointa ilmapiiriä, positiivista oppimista ja ryhmän lasten sosiaalisia taitoja.

Tiimit sopivat yhdessä toimenpiteistä kiusaamisen ehkäisyksi ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi sekä sitoutuvat niihin.

4. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Toimenpiteet ja puuttumisen keinot:
Sama kuin kohta 3.

5. Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Ehkäisevät toimenpiteet ja puuttumisen keinot:
Sama kuin kohta 3.

6. Yhteistyö Veon, koulukuraattorin ja muiden tahojen kanssa

Veo käy talossamme joka toinen viikko. Muina aikoina voimme olla yhteydessä häneen puhelimitse tai sähköpostitse.
Koulukuraattori ja- psykologi ovat tarvittaessa mukana vanhempien kanssa järjestettävissä eskareiden palaverissa

7. Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa on päivittäistä ja tiivistä. Tavoitteleme avointa yhteistyösuhdetta niin, että vanhemmat luottavat varhaiskasvattajiin ja tulevat matalalla kynnyksellä myös kertomaan iloistaan ja murheistaan.

Panostamme viestintään ja lämpimään vuorovaikutukseen huoltajien ja perheiden kanssa.

Viestitämme tärkeistä asioista kasvotusten, mutta pääsääntöisesti vanhempia informoidaan ryhmän toiminnasta Päikyn kautta.

8. Suunnitelmaan perehdytys ja tiedottaminen (henkilöstö, lapset, huoltajat).
Päivitetään ja arvioidaan toimintakauden alussa ja tarvittaessa pm. 26.9.2023

Perehdytys ja tiedottaminen toteutetaan:

Oma tiimi huolehtii uuden jäsenen perehdytyksestä talon käytänteisiin. Jokaisen työntekijän omalla vastuulla on huolehtia perehdytyksen saamisesta ja olla aktiivinen osapuoli.

Perehdytyskansio löytyy kahvihuoneesta.

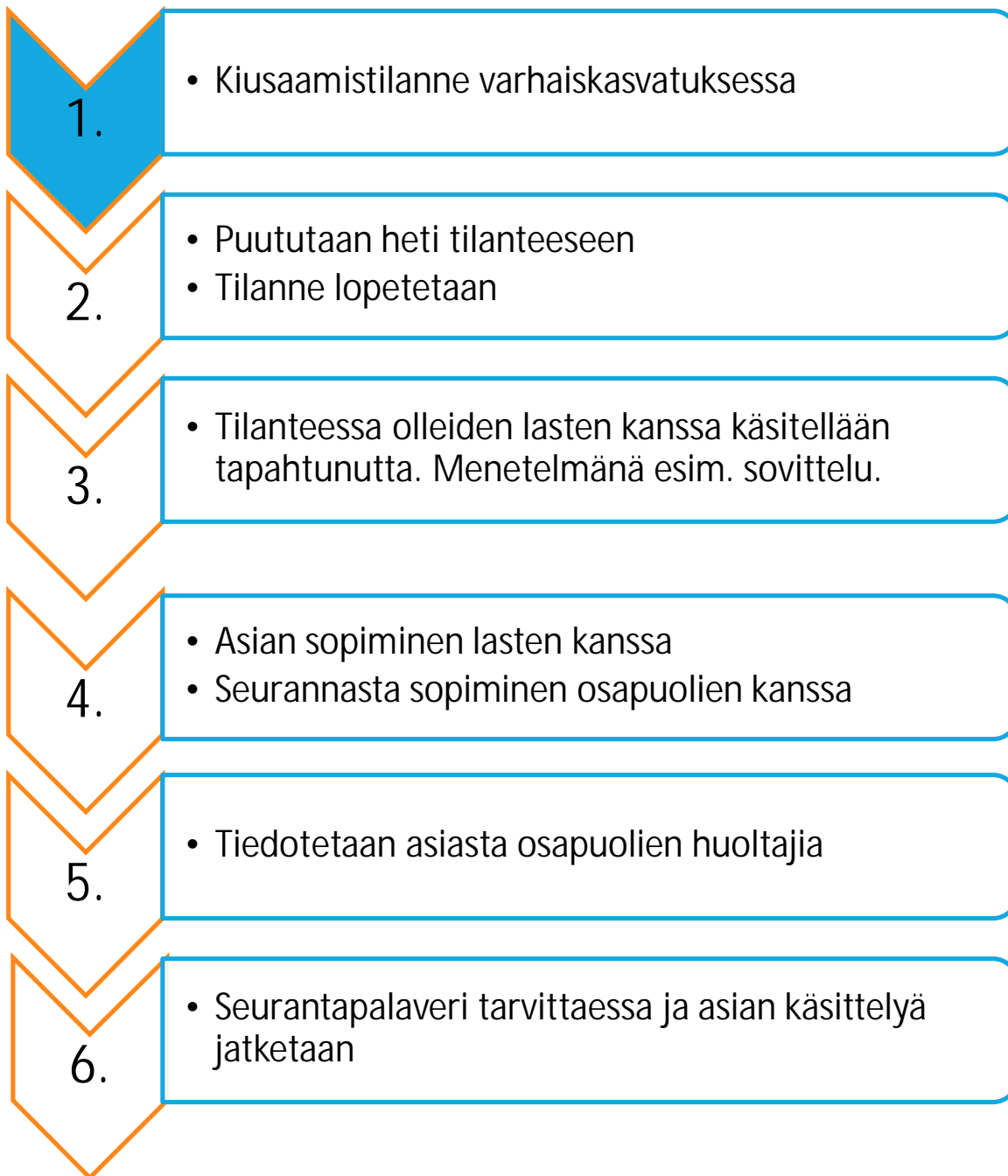
Hyödynnämme myös henkilökunnan omaa osaamista, esimerkiksi TVT asioissa perehdytystä voi pitää talon digiasioihin perehtyneet henkilöt.

Tiedottamisesta perheille vastaa päiväkodin johtaja, apulaisjohtaja sekä ryhmän opettajat. Tiedottamista toteuttaa kuitenkin kaikki varhaiskasvattajat.

Kiusaamisen 0-toleranssi

2023

1. Varhaiskasvatuksessa panostetaan hyvään ilmapiiriin ja tuetaan lasten tunne- ja kaveritaitoja, ennaltaehkäistään kiusaamistilanteita.
2. Henkilöstö tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja tilanteet. Niihin puututaan aktiivisesti.
3. Varhaiskasvatusyksiköissä käydään vuosittain läpi suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Menetelmiä ja toimintatapoja kehitetään.
4. Kiusaamistilanteisiin puututaan aina ja niistä tiedotetaan kaikkia asianosaisia.

Tukimateriaalia

v.2023

Kiusaamista koskevat määräykset varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Henkilöstöllä on keskeinen rooli joka päivä lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Tunnesäätelyn kehittymistä tuetaan, ja lapsia opetetaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata tai syrjitä, tai aiheuteta vaaraa muille. Lasten

vertaissuhteiden kehittymistä tuetaan. Turvallisuus varmistetaan henkilöstön läsnäololla ja ohjauksella eri tilanteissa, ja kaikissa lapsiryhmissä.

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti lasten iän ja kehityksen mukaisesti.

Lasten osallisuutta edistetään monin eri tavoin. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistavat osallisuutta. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista, ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen työ (OPH)

VASU:

Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Varhaiskasvatus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

ESIOPS:

Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja

Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi (OKM)

Eri hallinnonalojen toimista koostuvan ohjelman taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset mm. syrjimättömyydestä sekä jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kokea kiusaamista, häirintää, väkivaltaa tai sosiaalista syrjintää koulussa tai oppilaitoksissa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa toimenpideohjelmaa.

Kiusaamisen ehkäiseminen varhaiskasvatuksessa (MLL sivulta kopioitu)

Päiväkodeissa kiusaaminen on arkipäivää, mutta ilmiötä ei aina tunnisteta kiusaamiseksi. Kiusaamiseen ei ole kiinnitetty aina riittävästi huomioita tai siitä ei ole käytetty kiusaamisen käsitettä. Alle kouluikäisten lasten vuorovaikutustaidot ovat vasta kehittyvässä, eivätkä lapset vielä ole omaksuneet kiusaajan tai kiusatun toimintatapoja. Pitkään jatkuessaan kiusaaminen voi johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista ehkäistään vaikuttamalla lapsiryhmän toimintaan, luomalla turvallinen ilmapiiri ryhmään sekä vahvistamalla vuorovaikutustaitoja.

Kiusaamisen ehkäisy perustuu aikuisen omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön sekä ymmärrykseen siitä, että aikuinen itse vaikuttaa ilmiön olemassaoloon. Aikuisen toiminta ja valinnat voivat ylläpitää kiusaamistilanteiden jatkumista ja mahdollistaa niiden syntymistä. Aikuisen tehtävä on kantaa vastuu kiusaamistilanteista, niihin puuttumisesta sekä ennaltaehkäisystä.

Varhaiskasvatusyksikkö ratkaisee itse, mitkä keinot ovat tehokkaita

Kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista on vaikea ohjeistaa ulkopuolelta, sen sijaan päivähoitoyksikön on itse ratkaistava, millaiset keinot sillä hetkellä juuri nyt siellä olevien lasten kanssa olisivat tehokkaita. Kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen pedagogiikkaa, joka muuttuu ja muotoutuu ryhmän ja lasten taitojen mukaan

[MLL_Mielenlukutaitoa_www.pdf](#)

Päiväkotirauha on lapsia ja vanhempia osallistava kiusaamisen vastainen toimintatapa, jota päiväkotit voi soveltaa omassa yksikössään tai ryhmässään omien tarpeiden mukaan. Päiväkotirauhan tavoitteena on vahvistaa lasten, vanhempien ja kasvattajien yhteistyötä ja osallisuutta hyvän kasvuympäristön luomisessa. Ideana on antaa tilaa lasten omalle suunnittelulle ja tekemiselle sekä pohtia niin aikuisten kesken kuin yhdessä lasten kanssa, millaisista asioista muodostuu kaikille mukava ja turvallinen ryhmä.

Päiväkotirauhan suunnittelu voi auttaa tekemään näkyväksi päiväkodissa jo toteutettavia tuttuja, konkreettisia asioita, jotka edistävät turvallista, myönteistä ilmapiiriä ja osallisuutta. Päivä. Ideoita kysytään lapsilta ja osallistavia teemoja voi olla myös useita vuoden aikana. [Päiväkotirauha - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

[PIKI-toimintamallin](#) avulla tunnistetaan ja ehkäistään kiusaamista kotona ja varhaiskasvatuksen ryhmissä. Tavoitteena on vahvistaa erityisesti lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. [PIKI-toimintamalli \(pikitoimintamalli.fi\)](#) Ymmärrystä [huoltajille](#) ja kasvattajille: [Tunne lapsiryhmäsi](#)

[Folkhälsan](#): Inspiraatioksi tarkoitettu materiaali on suunnattu päiväkotien henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja muille kiusaamisen vastaisesta työstä kiinnostuneille. Materiaalin tavoitteena on tukea lapsen kaverisuhteita, ohjata ja opettaa lasta muodostamaan merkityksellisiä suhteita eri tavoin samanikäisiin lapsiin sekä vahvistaa positiivisia edellytyksiä lapsiryhmässä.

MiniVerso varhaiskasvatukseen

MiniVerso on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ristiriitatilanteissa.

Opas lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja toimintamalli kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn. [Linkki Pirkanmaan LAPE](#)

[Kiusaamisen ehkäisy on kirjattu varhaiskasvatuslakiin](#). Lasta tulee lain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

– Varhaiskasvatuksessa opitaan toimimaan ryhmässä ja ottamaan toiset huomioon. On tärkeää, että päiväkodissa puututaan kiusaamisen ensimmäisiin merkkeihin. Päiväkodin tulee olla lapselle turvallinen ympäristö, jossa ketään ei kiusata eikä kukaan opi kiusaajaksi. Henkilöstöllä on yksiselitteinen velvollisuus ehkäistä häirintää ja kiusaamista sekä puuttua siihen.

Varhaiskasvatus on keskeinen toimintaympäristö, jossa lapsi ensimmäistä kertaa harjoittelee toimimista vertaisten kanssa ryhmässä. Tutkimuksissa kiusaaminen usein määritellään seuraavasti: ”Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa ja/tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua.” (Olweus, 1993; Salmivalli, 2010).

Uutinen 26.1.2023 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/uusi-sivusto-tarjoaa-ohjeita-ja-tyokaluja-kiusaamisen-hairinnan-syrjinnan-ja>

Linkki suoraan Opetushallituksen YouTube-soittolistalle Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen

https://www.youtube.com/watch?v=ZAwgiJzzxQ&list=PLsBm4tVhwd2E_CtDxK87_03Bhf73JnU9y